

22 Aralık 2009 Salı

BİRİNCİ OTURUM

Açılma Saati: 11.05

BAŞKAN: Başkan Vekili Meral AKŞENER

KÂTİP ÜYELER: Yusuf COŞKUN (Bingöl), Gülşen ORHAN (Van)

-----0-----

BAŞKAN – Türkiye Büyük Millet Meclisinin 39'uncu Birleşimini açıyorum. Toplantı yeter sayısı vardır, gündeme geçiyoruz. Sayın milletvekilleri, şimdi, programa göre, 2010 Yılı Merkezî Yönetim Bütçe Kanunu Tasarısı üzerindeki görüşmelere devam edeceğiz.

...

BAŞKAN – Komisyon? Burada.

Hükûmet? Burada.

Geçen birleşimde 2010 yılı Merkezî Yönetim Bütçe kanunu Tasarısı'nın 2'nci maddesi kabul edilmişti. Şimdi, 3'üncü maddeyi okutuyorum:

Denge

MADDE 3 – (1) Bu Kanunun 1 inci maddesinin birinci fıkrasının (a) bendinde belirtilen ödenekler toplamı ile 2 nci maddesinin birinci fıkrasının (a) bendinde yer alan tahmini gelirler toplamı arasındaki fark, net borçlanma ile karşılanır.

BAŞKAN – 3'üncü madde üzerinde ilk söz, Cumhuriyet Halk Partisi Grubu adına Trabzon Milletvekili Sayın Akif Hamzaçebi'de. (CHP sıralarından alkışlar)

Buyurun Sayın Hamzaçebi.

Süreniz on dakika.

CHP GRUBU ADINA MEHMET AKİF HAMZAÇEBİ (Trabzon) – Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; tasarının 3'üncü maddesiyle ilgili olarak Cumhuriyet Halk Partisi Grubunun görüşlerini açıklamaya başlamadan önce sizi saygıyla selamlıyorum.

Bütçe kanunlarının ilk 3 maddesi en önemli maddeleridir, diğer bütün maddeler bu maddeler etrafında şekillenir. 1'inci maddeyi ayın 14'ünden dün akşama kadar burada uzun uzun görüştük. 1'inci maddeyle, bütçe kanun tasarısı, kamu kurumlarına 286 milyar TL'lik ödenek verilmesini öngörmektedir. 2'nci madde ise, 1'inci maddeyle harcanması planlanan rakamların, tutarların hangi kaynaklardan elde edilecek gelirlerle karşılanacağını gösterir. 2010 yılı Bütçe Kanun Tasarısı'na göre de bu bütçenin gelir tarafı 236 milyar TL'dir. 1'inci maddedeki giderler ile 2'nci maddedeki gelirler arasındaki fark borçlanma miktarını gösterir, bu rakam da 50 milyar TL'dir, görüştüğümüz 3'üncü madde bunu düzenlemektedir. Dolayısıyla, bu madde, bütçeye yönelik genel değerlendirmelerin yapılabileceği bir maddedir, bu çerçevede ben görüşlerimi ifade etmek istiyorum.

Bütçeler, hükûmet programlarının temel uygulama aracıdır. Hükûmetler, programlarında yer alan hususları bütçeler aracılığıyla hayata geçirirler. Bu nedenle, bütçelerde yer alan rakamları basit bir rakamlar topluluğu olarak değil, hükûmet programının unsurları, araçları olarak değerlendirmek gerekir. Bütçeler, aynı zamanda, ekonomide yaratılan gelirin yeniden dağıtılmasının bir aracıdır. Örneğin, 2010 yılında ekonomide yaklaşık 1 trilyon TL'lik bir gelir yaratılması öngörülüyor yani gayrisafi yurt içi hasıla tutarıdır bu. Bu rakamın yaklaşık yüzde 28'i yani 286 milyar liralık kısmı ekonomiden bütçe kanalıyla çekilmekte ve daha sonra, yine, harcama yoluyla, kamu harcamaları yoluyla ekonomiye enjekte edilmektedir. İşte bu kaynakların ekonomiden

çekilmesi ve kamu harcamaları yoluyla yeniden ekonomiye verilmesi işlemi, ekonomi üzerinde, toplumsal kesimler üzerinde çok ciddi etkilerde bulunur. Hükûmetlerin temel politika tercihlerini de gerek vergi toplama alanında gerekse harcama alanında görürüz. Bu bütçeye bu açıdan baktığımızda neler öne çıkmaktadır? 2010 yılı Bütçe Kanunu Tasarısı yaşadığımız krizin etkilerini dikkate alarak geçmişte nerelerde hata yaptıysak bu hataların düzeltilmesinde bir adım atmakta mıdır? Yeni politikalar konusunda hangi işaretleri vermektedir? Krizden çıkmak tabii ki bir yılda olabilecek bir iş değildir ama en azından geçmişte yapılan hataların tekrarlanmaması için, Türkiye’de önümüzdeki dönemde kendi kriziyle karşı karşıya kalmamak için bu bütçede hangi adımlar atılmaktadır? Bunların işaretleri verilmekte midir? Buna bakmak gerekir.

Ancak maalesef, 2010 yılı bütçesine baktığımızda, Adalet ve Kalkınma Partisinin 2003-2009 döneminde uyguladığı ve bugün bizi küresel krizden en derin şekilde etkilenen ülkelerin başına yerleştiren politikalara 2010 yılında da devam edildiğini görüyoruz.

Bütçede şunlar öne çıkmaktadır: Birincisi, faiz dışı giderler artmaktadır, olağanüstü ölçüde artmaktadır. Bunu gayrisafi yurt içi hasılaya oran olarak ifade ediyorum. Bütçe gelirlerindeki artış faiz dışı giderlerdeki artışı karşılamak bir yana, o oranda artmak bir yana reel olarak azalıyor.

Yine, üçüncü özellik, 2010 yılı bütçesinin özelliği ve orta vadeli programın 2012 yılına kadar öngörmüş olduğu sürecin özelliği, Türkiye’de tasarruflar azalmaktadır. Gerek kamu sektörü tasarrufu, özellikle de özel sektör tasarrufu azalmaktadır. Bütçe bu konularda bir iyileşmenin işaretini vermemektedir.

Faiz dışı giderlerdeki artışa baktığımızda, 2000-2008 dönemini alırsak yani Adalet ve Kalkınma Partisi öncesindeki dönemi de alırsak -IMF politikalarının uygulandığı dönem olarak alıyorum bunu- faiz dışı giderlerin ortalaması yüzde 18,2’dir; yaklaşık yüzde 17 ile yüzde 18,5 arasında değişiyor. 2009 yılı kriz yılı olduğu için dikkate almıyorum, 2010 yılında bu rakamın yüzde 23,4’e çıktığını görüyoruz. 2011, 2012’de de süreçte ciddi bir düzelme yok. Bu, krizle açıklanabilir. Kriz döneminde kamunun harcamalarını artırdığı, yatırım harcamalarını artırdığı gibi bir düşünce akla gelebilir. Bunun bu rakamlarla ilgisi yoktur. Yatırım harcamalarının düzeyi eski yılların düzeylerinin altında bile kalmaktadır 2010 yılından itibaren.

Gelir tarafına baktığımızda: Özelleştirme ve İşsizlik Fonu’ndan 2008 yılından itibaren bütçeye yapılan aktarımları düşerek onları eski yıllarla kıyaslanabilir duruma getirdiğimizde, gelirlerde ciddi bir düşüş görüyoruz. Üstelik, 2010 yılında vergi gelirinde çok iddialı bir tahmin yapılmış olmasına rağmen, toplam bütçe gelirinin gayrisafi yurt içi hasılaya oranında eski yıllara oranla ciddi bir düşüş gözükmemektedir. 2010 yılı rakamı 21,7’dir. Bu rakam 2000 sonrası yılların en düşük rakamıdır. 2011, 2012’deki tablo da farklı değildir.

Tasarruflar ne durumdadır? Türkiye’de tasarruflar 2000 öncesi döneme kıyasla, 1998 yılına kıyasla 2008, 2009, 2010 yıllarında üçte 1 oranında azalmıştır. Yaklaşık yüzde 24-25’lerde seyreden Türkiye’nin toplam tasarruflarının gayrisafi yurt içi hasılaya oranı yüzde 14-15’lere inmiştir, problem buradadır. Türkiye, önceki krizlerde, üst üste üç dönem, üç çeyrek küçülmeden sonra dördüncü dönemde büyümeye başladığı. Bu sefer, ilk kez, dört dönem Türkiye arka arkaya küçülecek ama önceki krizlerde sürekli dışarıdan kaynak girişi olmasına rağmen, bu krizde, bu kriz sonrası hedeflenen büyüme

senaryosunda dışarıdan kaynak girişi yok. Dışarıdan kaynak girişi olmadığı zaman, Türkiye ekonomisi büyüyemiyor, tasarrufları da yetersiz, ana problem buradadır. Bu bütçenin bu konularda yaptığı herhangi bir iyileşme yoktur.

Bütçenin toplum kesimlerine etkisi ne olacaktır? 2010 yılında belli başlı toplum kesimleri bu bütçeden ne umacaktır, ne beklemektedir, buna girmek istiyorum.

Tarımsal desteklemeye girmek istiyorum. Tarım Bakanımız burada geçen hafta sonu tarıma verdikleri desteklerden söz etti. İzninizle ben, Sayın Tarım Bakanının da imzası olan yıllık programdan birkaç rakam vermek istiyorum. 2010 yılı rakamı 5,6 milyar TL'dir, 2007 yılı rakamı da bu kadardır. Yani 2010 yılında Hükûmet 2007 yılı rakamını çiftçiye vermeyi taahhüt etmektedir. Rakamsal, nominal olarak söylüyorum bu rakamı, enflasyon, büyüme bütün bunları bir kenara bırakıyorum. 2009 yılında durum nedir, kriz yılında? Kriz yılında Hükûmetin verdiği rakam 4,5 milyar TL'dir. Bu rakam 2006 yılı rakamına eşittir değerli milletvekilleri. 2006 üç yıl geriye ait bir rakam, hatta üç yılın bile gerisindedir, 2006 yılı rakamı 4,7 milyar TL'dir. 2006'nın bile gerisine gitmiştir Hükûmet tarım sektöründe. Şimdi, sık sık Tarım Bakanına, Sayın Maliye Bakanına soruyorum: Evet, 2004 yılında Karadeniz'de bir don afeti yaşandı. Fındık üreticisinin bu don afetinden dolayı 172 milyon TL'lik bir alacağı var. Bakın, yıl 2004, 2010 yılı bütçesini konuşuyoruz. Bu rakam hâlâ bütçelerde yok, hâlâ Sayın Bakanlardan "Bu rakamı ödeyecek misiniz, ne zaman ödeyeceksiniz?" sorusuna cevap alamıyorum. Tarım Bakanı "Maliye Bakanı para verirse ödeyeceğim." diyor, Sayın Maliye Bakanı da bu konuda suskun kalıyor. 2009 yılı bütçesini biz burada görüşürken 2009 yılında çiftçiye Hükûmet 5,5 milyar TL ödemek üzere teklifini buraya getirmişti. Bütçe görüşmelerinde bunu 500 milyon TL azalttı. Şimdi 2009 yılı bütçesinin Genel Kurul görüşmeleri sırasında bütçe o şekliyle yasalaştı ama öyle anlaşılıyor ki 2009 yılı bütçe hedefi 4,5 milyar TL'dir. Uygulama yılında da 500 milyon TL daha çiftçiden kesilmiştir. Sabah ve ATV için iki kamu bankasını seferber edip 750 milyon dolar krediyi veren Hükûmet, Sayın Başbakan çiftçiye bunun yarısı kadar bir parayı bulamamıştır, bunu çiftçiden esirgemiştir.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Bir dakika ek süre veriyorum, tamamlayın lütfen.

MEHMET AKİF HAMZAÇEBİ (Devamla) – Değerli milletvekilleri, çiftçi diyoruz. Hükûmet bu sene otomotivde bir vergi indirimi yaptı. Evet, otomotivdeki vergi indirimi kötü olmadı, fena olmadı, stoklar eridi. Peki, çiftçi kesimine de bir miktar para verseydin de harcama eğilimi yüksek olan çiftçimizin zaten tasarruf etme imkânı yok, ancak yaşamını idame ettirebiliyor, bu da ekonomiye bir talep olarak girseydi. Otomotivi yapalım, otomobilde vergiyi indirelim ama o bile amacına ulaşamamıştır. Stoklar erimiştir, stok sonrası otomotiv sektörünün rakamları tekrar eski yıllara inmiştir. Çünkü, ekonomide güven veren bir program yoktur. Eğer bu araçları, vergi indirimini bir programın içine yerleştirmeseydiniz bir saman alevi gibi talebi uyandırır, ondan sonra vergi indirimi sona erdiğinde etkisini yitirir.

Evet, söyleyeceğim daha çok şey var ama zaman müsait değil. Sözlerimi burada bitirirken hepinize saygılar sunuyorum. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkür ederim Sayın Hamzaçebi.

Milliyetçi Hareket Partisi Grubu adına İstanbul Milletvekili Sayın Mithat Melen.
(MHP sıralarından alkışlar)